

ПОЛІТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО В КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Постановка проблеми. XXI століття наповнене безліччю подій, які не завжди позитивно впливають на хід історії, змін, що надають існуванню людства нових ознак, процесів, які відрізняють нашу епоху від усіх, що були до і будуть після нас. Однією з важливих рис сьогодення є становлення громадянського суспільства, яке відіграє неабияку роль у житті, зокрема через те, що представляє інтереси самих людей. У його формуванні бере участь ціла сукупність чинників. Одним з них є політичне лідерство, адже політичне життя громадян на пряму залежить від того, які та головне як думки й позиції у цій сфері будуть донесені в маси очільниками думок. У свою чергу громадянське суспільство здійснює вплив на політичних лідерів, оскільки є середовищем, де по суті вони здійснюють свою діяльність. Через таку ситуацію, що склалась, надзвичайно актуальним буде розгляд політичного лідерства саме в контексті становлення громадянського суспільства.

Проблему становлення громадянського суспільства досліджували такі науковці як: В. Бабкін, Г. Зеленько, А. Колодій, В. Степаненко, Р. Балабан, В. Баркова та інші. Здійснювали дослідження саме політичного лідерства такі вчені як: Н. Макиавеллі, А. Пахарев, П. Волобуєв, Р. Растов, В. Пугачов, Ж. Блондель та інші.

Мета. Дослідити взаємозв'язок та взаємозалежність політичного лідерства з процесом становлення громадянського суспільства.

Для висвітлення даної мети ми ставимо наступні завдання.

- розкрити сутність поняття «політичне лідерство»;
- показати значущість політичного лідера в соціумі;
- охарактеризувати взаємовплив громадянського суспільства та політичного лідерства.

Виклад матеріалу. Сьогодні досить часто почали використовувати термін «лідер», де він не зображає реальної ситуації. Не рідко люди ототожнюють цю особу з керівником відділу, вождем у державі або головою партії тощо. Тому насамперед варто висвітлити загальний погляд на дане поняття і його важливість.

Значення лідера в будь-якій діяльності є насправді вагомим. Це зумовлено не лише тим, що у нього є обов'язки, які він повинен виконувати, бо без них не буде належного результату, а й більшою мірою тим, що лідер – це особа, яка є складовою групи осіб, що пов'язує всі його елементи, тобто учасників між собою за допомогою власних ідей та переконань. Така людина є наставником у роботі, помічником у розв'язанні проблем, представником у стосунках з іншими, ланкою, що об'єднує, провідником, що буде спрямовувати на вірний шлях. Усе це завдяки вмінням, навичкам, здібностям, авторитету, та що найважливіше – думкам.

Думка – це головний інструмент кожного справжнього лідера, незалежно від сфери його діяльності. Як юрист без закону не зуміє допомогти людям захистити їх права, як столяр без рубанка не в змозі буде якісно обробити дерево та виготовити потрібне, так і лідер без думки не донесе в маси ідею, не об'єднає навколо неї осіб, які її поділяють, тоді і його ціль буде недосяжною.

Усю надважливу працю лідера та його здатність впливати на діяльність усієї групи, активно взаємодіючи з її учасниками, ведучи людей за собою в напрямку цілі, позначають терміном «лідерство». Зрозуміло, що свої завдання він може виконувати в найрізноманітніших сферах життя людей. Найважливішим з усіх ймовірних є політичний лідер та відповідно його діяльність, адже він здійснює владні повноваження в суспільстві на державному рівні [4].

Варто зауважити, що введення поняття «політичний лідер» пов'язано з подіями, які відбувались в XIX столітті, коли інтенсивно розвивався капіталізм, коли процеси в політиці були активними, тоді ж політичний лідер як суб'єкт став рушієм змін та новацій. Його можна визначити, як особу, що в змозі об'єднати громадян навколо спільної мети, заради її досягнення, застосовуючи лише легітимні засоби впливу на політичну свідомість та поведінку певних соціальних груп, опираючись у діях на свій авторитет, як професійний так і особистий. Тобто невід'ємними його складовими є харизма, якості управлінця, здатність розв'язати проблеми суспільного розвитку та не менш важливим є ставлення суспільства до нього – воно визнає те, що політичний лідер здатний та має право ухвалювати визначні рішення [1, с. 97; 3, с. 7].

Політичне лідерство в свою чергу є певним процесом, у якому суспільство чи його частина передає одній особі або групі авторитетних осіб частину своїх політико-владних повноважень і прав, дозволяє представляти свої інтереси та знаходити шляхи, щоб їх досягти. Головним критерієм його діяльності можна вважати ефективність праці, результативність дій, задоволення запитів та інтересів тієї спільноти. В даному контексті важливо зауважити, що воно не може відбутися без підтримки соціуму [3, с. 7; 4].

Тобто ми можемо з впевненістю стверджувати, що суспільство та його тип мають безпосередній вплив на діяльність політичного лідерства. Ті держави, які прагнуть стати справді сильними та демократичними, повинні в першу чергу сформувати громадянське суспільство. Воно є підґрунтям демократії, адже лише тоді, коли воно сформоване, усі громадяни зможуть в повній мірі захистити власні права та свободи, тоді ж з'являється маса перспектив для їх самореалізації. А також, що прямо стосується політичного лідерства – це зниження ризику узурпації влади. Тобто це говорить нам про те, що громадянське суспільство забезпечує належне функціонування політичного лідерства шляхом здійснення певного контролю за його діяльністю [2, с. 258].

Становлення громадянського суспільства в свою чергу може відбутися лише в належному середовищі, яким є незалежна, демократична, правова держава, де роль політичного лідерства є провідною, а політичні лідери, які мають високі моральні якості, володіють політичною культурою, є професіоналами в своїй справі та справжніми патріотами, виконують свої завдання належним чином [2, с. 260].

За умови якісного функціонування політичного лідерства в державі можливе становлення громадянського суспільства, яке в свою чергу сприяє якнайкращій діяльності інституту лідерства. Тобто можна стверджувати, що вони взаємодоповнюють та мають взаємний вплив один на одного.

Висновки. Підсумовуючи, варто зазначити те, що лідер за своєю сутністю є провідником суспільства на шляху до втілення цілі, а також ланкою, що об'єднує людей навколо ідеї. Усю свою важливу роль він виконує завдяки власним здібностям, авторитету та думкам. Найважливішу роль в суспільстві відіграє політичне лідерство, адже діє широко, в тому числі і на державному рівні. На нього безпосередньо та повно впливає саме суспільство, особливо коли воно є громадянським, адже не дає лідерам перевищити свої повноваження та завадити подальшому розвитку. Якісне функціонування політичного лідерства забезпечує становлення громадянського суспільства і є його передумовою, адже формує державу.

Список використаних джерел

1. Герасимович В.А. Політичне лідерство як феномен сучасного суспільства. *Чорноморські політологічні читання: матеріали VІ науко.-практ. конф.* (м. Одеса, 11-12 груд. 2015 р.). Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. С. 97-98.
2. Мелешенко Т. В. Становлення громадянського суспільства в незалежній Україні: проблеми та перспективи. *Правничо-політологічні та історичні студії проблем державотворення: матеріали всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 16 січ. 2019 р.). Київ, 2019. С. 256-260.
3. Морарь М.В. Політичне лідерство в сучасній Україні: проблеми становлення та розвитку. *Грані: науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах.* 2017. Т. 20, № 2 (142). С. 5-9.
4. Рибаченко Т. С., Слободянюк А. В. Політичне лідерство та його роль у суспільстві. Матеріали XLIX наук.-техн. конф. підрозділів ВНТУ (Вінниця, 27-28 квітня 2020 р.). Вінниця, 2020. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2020/paper/view/9924> (дата звернення: 16.04.2021).